1

Byla jsem s Flavií sama na úzkém pruhu země, který obepínal velkou jámu plnou špinavé vody. Bahno, v němž se zmítali čtyři černí psi. Spočítala jsem je, proto vím, kolik jich bylo, a řekla jsem Flavii: „Zůstaň u mámy, nedotýkej se jich, ať tě nerozsápou.“ Odkudsi přiběhla žena s rukama roztaženýma jako křídla a chtěla si k nám přisednout. Měla na sobě červené šaty s odhalenými rameny a podobala se mámě, ale i druhé tátově ženě. „Ne!“ vykřikla jsem. „Nepřibližuj se!“ Žena ustoupila stranou, lehla si na záda, ruce si složila pod hlavu a začala pozorovat oblohu. Slunce nebylo nikde vidět. Psi s uštvaným pohledem a vyplazenými jazyky zoufale hrabali tlapami, venku bylo teplo a zpívali kosi. Flavia byla menší, než jsem si ji pamatovala, a její blond vlasy zesvětlely téměř doběla jako u Galadriel, elfí paní z *Pána prstenů*. Vzala jsem ji do náruče a kolébala si ji na nohou v naději, že usne jako kdysi v našich prvních společných letech, kdy se můj klid přenášel i na ni.

Nyní se mezi námi jako poryvem větru rozšířil neklid a odnesl nás každou na jiný břeh téhož ostrova. V noci bych jí byla řekla, že ji mám ráda, ale ti černí, promočení psi štěkali a kvíleli tak zběsile, že jsme se přes ten hluk neslyšely. A nebyl tam nikdo, kdo by nás ochránil. Vůbec nikdo.

Když zazvonil telefon, vstala jsem s obtížemi z postele. Tělo jsem měla ztuhlé, vnitřní strany stehen bolely, jako

bych je měla celou noc roztažené. Mobil jsem nechala nabíjet na malém stolku, na němž se pravidelně hromadí všelijaké drobnosti, které se nemůžu přimět vyhodit. Je to nízký stolek přiražený ke zdi s poškrábanou deskou a prohnutými nohami, mezi nimiž je zásuvka.

Volá máma. Nemusím ji slyšet, abych věděla, že je to ona. Cítím ji, stejně jako cítím blížící se déšť. Ve vzduchu visí něco těžkého.

„No tak, snad mi nechceš říct, že v tuhle dobu ještě spíš!“

Ani ji nenapadne se omluvit, raději se urazí. Slova jsou studená jako čepele nože přiložené rovnou na kůži, aby to neoteklo. „Volám ti jen proto, abych ti připomněla, že dneska v žádném případě nesmíš prát. Je svátek.“

Za okny se město pomalu probouzí. Na parkovišti před domem někdo vytáčí motor, po bulváru s rachotem projíždějí tramvaje, dítě pofňukává, chraplavý hlas nespokojeného muže zvedne ze země hlučné vrabce. Zpoza žaluzií stažených jako víčka se jen s námahou prodírá syrové ranní světlo a kreslí na navoskované dřevěné podlaze úzký pruh. Opřena jedním ramenem o zeď sáhnu naslepo na stolek po laciném plastovém vějíři s ulomeným žebrem a jednou rukou ho bezmyšlenkovitě rozevírám a zase sklápím. Nemám chuť na diskuse, ale na kávu.

„Jaký že je dneska svátek?“

Mámin hlas ožije, znamení, že se ocitla na známé půdě.

„V den Boží není radno se zaobírat špínou.“

„Fajn, mami, dobře," odpovím znuděně a položím zpola rozevřený vějíř zpátky na stůl vedle klíčenky s utrženým poutkem ve tvaru krokodýla.

Od té doby, co zestárla, spolu mluvíme celkem často a vždycky se pohádáme. Ale když ji neslyším příliš dlouhou dobu, je to, jako bych se zapomněla najíst. Svírá se mi žaludek a cítím prázdno.

„To je všechno. Promiň, že jsem tě rozladila svými hloupostmi," utrhne se na mě vyčítavě a dlouze si povzdechne, čímž zamezí jakékoliv odpovědi z mé strany, stejně jako si kdysi na venkově zarážela branku na zahradu velkým kamenem, aby mi ji vítr nepřibouchl přes prsty.

Taky si povzdechnu, ale ona se chystá zavěsit, dozajista dotčená, že chtěla udělat něco dobrého, a dopadlo to špatně.

„Tobě se nikdy nic nelíbí," opakuje mi.

„Ani tobě," vrátím jí to.

A mezi námi se začne plíživě rozlévat nespokojenost, tenký pramínek jako podzemní voda pohřbená pod vrstvami mlčení.

Flavia spí ve svém pokoji. Roste a spí. Zatím se zavřu v kuchyni a chystám se na svátek. Přejedu prsty po tlačítkách pračky – v koupelně na ni nebylo místo – a popojdu dál ke sporáku, kde v neděli, uložený v pekáčích, v jenském skle, v hliněných hrncích nebo ve formách na bábovku na mírném ohni pomalu narůstá rodinný duch a šíří kolem sebe vůni dobrého jídla a lásky. Pak přijde další týden a čas posedět spolu u stolu a pojíst v klidu mají už jen staří lidé a děti.

Předsevzala jsem si udělat vše pro to, aby čas strávený s Flavií vyčníval, zabalený do barevného papíru šustil, třpytil se, a hlavně jí zůstal v paměti jako ten nejkrásnější čas na světě. A k tomu je nejjednodušší ucpat jí pusu něčím dobrým k jídlu, jen aby se z ní přestala drát slova. Od jisté doby jsou slova mé dcery jako podrážka těžké boty: sedají mi na krk a tlačí, kosti mi praskají, bolí mě to, všechno mě bolí, nemohu dýchat, zmítám se a zoufale bojuju. Když bojuju, zapomínám, že jsem matka, a chci vyhrát. Bojujeme spolu a vítězí ta, která se rozpláče jako první.

Čekám, až se probudí, a nabídnu jí pozdní snídani venku na balkoně. Přinesu dva barevné talíře, které si šetříme pro hosty, mísu rajčatového salátu s mozzarellou a sušeným tymiánem a mou omeletu s jarní cibulkou. „Moc to voní!“ říká mi a při čekání, než to vystydne, se zvedne a malinko se nahne přes zábradlí, aby pozdravila paní Șandorovou, sousedku ze čtvrtého, která v obnošených teplácích venčí svého starého bígla. Kdysi jsem taky měla psa. Dostala jsem ho jako dárek od spolužáka, který bydlel o pár ulic dál a kterého jsem věčně nechávala opisovat. Jejich fena vrhla, a tak mi přinesl jedno štěňátko. Zazvonil u dveří, toho rána celý blok klímal pod novou vrstvou sněhu, kluk měl ruce červené od mrazu a pejska schovaného v čepici s bambulí. Jak ho máma uviděla, chytila se za hlavu, popadla hadr, rozprostřela ho na dno krabice a tu i se psem odnesla do koupelny.

„Aby se mi tu nepočůral na koberce," prohodila. Pak vzala telefon položený na vysoké židli pod zrcadlem v předsíni. „Zavolám tetě Flori, ta je dost praštěná na to, aby teď hned sedla do auta a přijela si ho vyzvednout až z Brašova."

„A od kdy má Flori auto?" ozval se z obýváku táta.

„Není její!" okřikla ho máma a zamručela podrážděně: „Teď není čas, abych ti to vysvětlovala."

Mezitím jsem plakala a chodila za ní po bytě jako stín. Slibovala jsem, že budu každý den vynášet odpadky, že budu utírat prach i tam v té prosklené vitríně, že budu nosit jen samé jedničky. Jenže ona už mezitím listovala diářem, navlhčila si špičku ukazováčku jazykem a naslíněným prstem přejížděla po jménech seřazených podle abecedy. Tehdy jsem na ni křikla: „Jsi zlá!" a ona se obořila na tátu, který seděl na gauči, lokty opřené o kolena a civěl na televizi. Na hřiště právě vběhl Rapid.

„Hele, Sorine, slyšíš, jak se mnou tvoje dcera mluví? Co to sakra děláš, neřekneš ani slovo?" Táta neřekl nic. Jen v jednu chvíli, když jsem klečela na koupelnové dlažbě a hladila štěně, jsem ho zaslechla, jak vykřikl: „Góóól!" Pak ticho. A znovu mámin hlas.

Bydlíme v malém bytě. Já, Flavia a strach. Muže nemáme. Všichni odešli. Jednoho po druhém jsme je odložily stranou jako zimní oblečení, když je vedro. Svlékly jsme si je. My, ženy z naší rodiny. „Odteď pokojně spí na onom světě a já ve své posteli!" řekla babička. Matčina matka.

To ona zůstala u nás v rodině první svlečená. Jmenovala se Victoria. Vdaná za Marina. Byl to brunet s propadlými tvářemi, chromý na jednu nohu a pro ránu nešel daleko. Zemřel jednoho večera u trati. Vyskočil nebo vypadl z vlaku, kdoví. Když ho našli, páchl zvětralým vínem a vlasy měl ulepené od krve. Nikdo neuměl říct, co dělal tou dobou ve vlaku, odkud jel. Přestože to všichni tušili. „Někoho má, jinak by tak necestoval," šuškali si lidé. Babička předstírala, že je jí to jedno. „Ať si jde!" říkala mrzutě a zvedala oči k nebi, tam, kde si myslela, že se odbývá všechno.

Pak přišla řada na mámu, aby si vysvlékla tátu. Táta měl jemné ruce pianisty. Proto si ho vybrala. Podle rukou. A podle nohou, aby měl obě stejné, aby jí už neříkali Chromajzlova Nina. „Jak na mě pokřikovaly děti na ulici," vypráví a přejede si dlaní po obličeji, aby setřela stopy, které se tam vzaly kdoví odkud. Jednoho dne táta seběhl schody a odešel. Měl zimní bundu, na hlavě ušanku sepnutou nahoře a kufr. Vypadal utrápeně. Což pravděpodobně taky byl, jen to bylo hodně vidět až tehdy.

Já jsem se s Vladem rozvedla několik let po svatbě. Poznali jsme se na ulici Ciurea v pravé poledne. Vycházela jsem z Megy s obrovskou sítí pomerančů, která povolila před vchodem do parčíku, v tom u podchodu. Uvolněné ovoce se rozkutálelo všemi směry až do příkopu. Viděla jsem ho přibíhat se sluncem v zádech, byl vysoký, s pěknýma rukama, ráda jsem je na sobě cítila, ačkoliv jsem mu ve většině případů musela ukázat, kam je má položit.

„Uděláte si už někdy děti, abych se z nich mohla těšit?“ otravovala nás matka. Uděláme, uděláme, odpovídala jsem v duchu, tam, kde je matčino potěšení důležitější než všechna potěšení na světě a zvedá se ve vlnách přesahujících dva metry. Ve skutečnosti jsem na ni zařvala jako tur:

„Co se mi sakra pořád pleteš do života? Napadlo tě, že třeba ani nemám děti ráda?“

Toho dne jsem mámu dohnala k slzám a později k večeru jsem Vladovi řekla, že chci dítě, on se na mě usmál a spustil si spodky ke kolenům. Když jsem zjistila, že jsem těhotná, taky jsem se rozbrečela. Možná radostí, ačkoliv neumím přesně říct proč. Ale brečela jsem. Napsala jsem na Facebook tučným písmem na růžovém holčičím pozadí:

Dora + Vlad + překvapení! Like, like, like, like a tak dál.

Na Facebooku je pořád léto a vypadá to, že lidi jsou na pláži, oči upřené na vodní dálavy. A voda je klidná, žádná vlna.

Došly mi cigarety, takže budu muset vyjít z domu.

„Budeš pryč dlouho?“ ptá se mě Flavia.

„Netuším,“ odpovím jí a zamknu dveře na dva západy.

Nejspíš akorát čeká na to, až odejdu, aby mě už neviděla a mohla si vyzout ta těžká bagančata, dobrá leda k tomu někoho nakopnout, kdykoliv má strach, a aby zůstala konečně o samotě, bosa a s hudbou puštěnou na plné pecky.

Když se octnu na ulici, rozhodnu se, že se projdu po okolí, ne přímo kolem našeho paneláku, kde není nic k vidění, ale dál směrem ke stadionu, kde jsem se kdysi procházela s holkou v kočárku. Mám žluté šaty s tříčtvrtečními rukávy a u vstupu do parku si udělám selfie. Za čtvrt hodiny si všimnu dvou žádostí o přátelství od dvou vojáků NATO. Od našich žádná reakce.

Vzpomínám si, jak jsem v prvních měsících po porodu brala kočárek a brázdila uličky, na začátku s očima upřenýma na spící dítě, pozorně jsem sledovala, jak se probouzí, jak se usmívá, její bledý a ospalý kukuč; později, když jsme si jedna na druhou zvykly, jsem obracela zrak na řadové domky, patrové, se silnými zdmi, přilepené jeden na druhý; některé s letargickými kočkami na prahu, jiné s třešněmi a mohutnými keři hortenzií a skoro všechny s alespoň pár metry čtverečními trávníku, aby bylo kam jít nadýchat se vzduchu nebo vykouřit cigaretu.

Jak se blížím k centru čtvrti, park zůstává po pravé straně a já si to namířím k hlavní ulici s trolejbusy, jež rozděluje tuhle část města ve dví, tím spíš mi připadá, že necestuju v prostoru, ale v čase. Když byla Flavia hodně malá, byla tahle spleť ulic můj svět. Jediný, kde jsem se cítila být svou vlastní paní.

Už dávno minulo poledne, slunce nabralo na síle a světlo se nerovnoměrně odráží na chodnících, kreslí kruhy. Čtvrť, tak jak ji cítím, liduprázdná a ohřátá jarem, se vylupuje jako pomeranč do alejí, parčíků a zahrad, jež až zběsile přetékají vzpomínkami. Najednou jsou všechny roky, co

jsem považovala za ztracené, ty, o nichž jsem mluvila s matkou a říkala jí: „Dvakrát jsem mrkla a nevím, kam se poděly“, zase tady před mýma očima.

Jak jdu, obrazy jako by se odpoutávaly od země a ulice se plní tu Flaviiným smíchem, tu zvukem koloběžky nebo vrzáním koleček u kočárku pro panenky, bez kterého nechtěla ani vyjít z domu.

Jak dítě stále roste a roste, ulice, kam zajde máma, by měly být čím dál početnější a širší, asi tak, aby měly kam přicházet nové vzpomínky, které by se na ně snesly jako sníh na ty původní, kdy už na ničem kolem nezáleželo a život sám zadržoval dech, aby neprobudil dítě v kočárku.

Dorazím do Megy, dveře se se zvukem záklopky otevřou, u kasy je Geta, sousedka s rezavými vlasy a velkým poprsím, usměju se na ni, ona se taky usměje, dám jí peníze, jedny kentky, povídám, dá mi balíček, vrátí drobné. „Máš pěkné šaty!“ říká, „ehm, mám je už sto let!“ odpovím, vzpomenu si na ty dva vojáky a s pomyšlením na ně vyjdu z krámu, najdu zapalovač a zapálím si cigaretu. Kouř mi stoupne do hlavy, něco tam otupí a bolí to trochu míň. Sama nevím, co to bolí, jenom cítím tíhu, jako bych nesla tašku, které se už brzo přetrhnou ucha, ale pořád jsem nucena vláčet ji s sebou. Bojová výzbroj, tak to působí.

Vracím se domů. Na cestě – dva keře zlatého deště, vyzáblá kočka, žena s medvědím česnekem, tři auta, jedno s rozbitým čelním sklem, panelák, další panelák, čerstvě natřený plot, na němž se těžkopádně natřásá vrána. Otřesu se jako při zlé představě. Nemám ráda ptáky,

nelíbí se mi jejich šílený kosý pohled, skelné oči po stranách hlavy, bojím se zobáku a drápů stvořených k tomu, aby chytaly, rvaly, drásaly, zraňovaly. Když pomyslím na ptáky, vidím krev. Dokouřím cigaretu. Kouřím nějak moc. Kdybych toho dokázala nechat, jistě bych cítila, že jsem lepší, sebejistější, ale i víc sama. Samota má kyselou pachuť zvratků a je cítit rybinou.

Byl duben, Mircea mě opustil a matka koupila jikry. Dívala jsem se na ni, jak stála před ledničkou, otevřenou dokořán, a usmívala se, jako by koukala do skříně plné šatů. V duchu jsem ji bezhlese volala a doufala, že neviditelné předivo, které spojuje dívky s jejich matkami, v ní začne vibrovat, otočí ji tváří ke mně, připravenou mě obejmout, pohladit a říct mi, že to přejde. V duchu jsem křičela, hryzala si rty a lámala si prsty, zatímco ona ukládala nákup na místo a plánovala večeři. Chtěla jsem na ni zavolat, že cítím prázdno a to prázdno spaluje a bolí, ale máma na tenhle druh bolesti nevěřila. „Jestli tě něco bolí, vezmi si paralen," říkala obvykle. Toho dne jsem za sebou zavřela dveře do kuchyně, šla jsem do koupelny a spolykala ho celou krabičku. Už mi bylo osmnáct, takže záchranka mě odvezla do nemocnice pro dospělé. První večer jsem celý probrečela a prozvracela.

Zapálím si další cigaretu. Držím se jí jako příslibu. Že to bude dobré. Když vdechuju do plic kouř, myslím na to, že věci nemohou takhle zůstat, aniž se stane něco doopravdy důležitého. Nemůžeš vést život, ve kterém se nestane nic, co by stálo za řeč. Vlastně můžeš, ale kdo

by o takový život stál? Proto si děláme profily na sítích. Když o sobě píšeme, věci se zdají lepší. I ty zlé vypadají dobře. Netuším, jak si moje máti poradila bez internetu. Měla sousedky a v těch dobách bylo málo štěstí a moc na něm nezáleželo. Na něčem jiném ano: na jídle. Máma obcházela celý panelák kvůli hrnku cukru nebo oleje a často se u jiných v kuchyni zdržela na kus řeči. Zatímco byla u sousedů, táta tloukl na gauči špačky. Máma mi ten gauč dala věnem, když jsem se vdala. Pořídila si nový. „Malý, zelený, kolem kterého se dá normálně projít." Ani jsem nevěděla, že má ráda zelenou.

Kdykoliv o sobě máma mluví, je to v minulém čase. Ona teď nebo ona v budoucnu neexistuje. Máma byla sama sebou, jen dokud nebyla matkou a babičkou. Večery tráví na novém gauči a civí na televizi. Za pandemie jsem jí dala jako dárek předplatné na Netflix. K narozeninám. „Co ti mám koupit?" zeptala jsem se jí. „Co chceš ty," odpověděla mi znuděně.

Dlouhé hodiny sleduje filmy a říká mi, jak si představuje, že se na ně díváme spolu. „Zastav se taky někdy u mě," prosí mě. Když u ní v baráku jdu po schodech, vidím tátu, jak je spěšně sbíhá, a mámu, jak za ním běží v županu a pantoflích. Řekla jsem jí to, ale jen mávla znechuceně rukou a odvětila mi, že nemá smysl vyhrabávat mrtvé. Jenže táta není mrtvý. Jen nás opustil a znovu se oženil s Loredanou, co si říká Lori.